

Oponentský posudek na diplomovou práci *Textová analýza dochovaného originálu Tajné kroniky Mongolů*, Ariel Laurencio Tacoronte, filozofická fakulta UK, 2013, 113 stran

Předložená diplomová práce je velmi užitečným dílem, které systematicky popisuje fonetickou a ortografickou stránkou čínské transkripce Tajné kroniky Mongolů. Tato transkripce, vzniklá za dynastie Ming, používá aparát více než 500 čínských znaků k přepisu originálu díla, psaného klasický (ujgurským) mongolským písmem.

Ariel ve své práci vychází ze starších děl badatelů v oblasti textu Tajné kroniky Mongolů M. A. K. Hallidaye, (1959, *The Language of the Chinese "Secret History of the Mongols"*. Basil Blackwell, Oxford), a Johna C. Streeeta, (1986, *On the 14th Century Punctuation of Mongolian in the Yüan-Ch'ao Pi-Shih*. The Mongolia Society, Indiana University, Bloomington). Tito dva badatelé zkoumali text tajné kroniky nikoli z pohledu fonetiky mongolského jazyka a ortografie mongolského písma, ale z pohledu čínské fonetiky a znakového písma. V jejich práci se objevují dnes již překonané názory, jako "*Mongolský text je zapsán tím, co by se mohlo nazvat sinomongolské písmo*", "*Takováto grafická úprava zakládající se na izolovaném znázornění sufixu by mohla být nepřímým důkazem, že tento text byl přepsán z originálu v ujgurském písmu*". Dnes už je jednoznačně dokázáno, že originál Tajné kroniky Mongolů byl zapsán ujgurským mongolským písmem a přepsán čínskou fonetickou transkripcí.

Čínská transkripce mongolštiny reflektuje výslovnost čtené mongolštiny ze 14. století. Ale pro odhalení množství chyb, které při přepisu vznikly, prakticky nepomůže studium výslovnosti čínštiny. Jednou z podivuhodných vlastností čínské transkripce je to, že přesně zaznamenává všechny znaky ujgursko-mongolského písma. Z čínské transkripce je přesně vidět pravopis mongolského písma. Naopak studie mongolského písma a jeho pravopisu může přispět k odhalení chyb v čínské transkripci. Například v případě znaku

亦	[ji `] 8:4	i ³ → i ⁽¹⁾	i → yi ¹⁸¹	i ³⁶	199 0	yi	ji ¹	i
---	-------------	-----------------------------------	-----------------------	-----------------	----------	----	-----------------	---

čteného jako „i“ najdeme přes třicet případů, kdy prepisovatel v mongolském originálu chybně přečetl *ni* zapsané bez tečky jako „i“. (kořen *nicu-* je přepsán jako *icu-*, kořen *niqu-* jako *iqu-*, kořen *nidü-* jako *idü-*).

S potěšením a vděčností jsem konstatoval, že Ariel ve své práci využil posledních výzkumů, prováděných na jeho domovském Seminář mongolských studií, a že v práci použil analýzu nedostatků mongolského doslovného překladu Tajné kroniky: „Doslovnost“ je snad dostatečná jako základní systém referenční, ale ukazuje se být nevýhodnou v případě, že bychom se na ni omezovali při překladu díla do jiného jazyka, jak se bohužel mnohokrát stalo. Tím problematika doslovného překladu nekončí. Vyskytují se často nesprávně glosovaná slova, což poukazuje přinejmenším na glosátorovu neznalost některých obtížných nebo sporných výrazů nebo na špatné seznámení se s nimi, ... nepřímé, které by nám glosa, resp. chyby glosy, mohly nabídnout; za druhé, porovnat ony informace se znalostmi a výsledky výzkumů mongolské etnolingvistiky”... Přál bych si, aby se tato myšlenka stala počátkem nové cesty ve zkoumání Tajné kroniky Mongolů.

Ariel si mimo jiné všiml nevhodného překladu výrazu *hünji'ü bayitala* (унжуу байтал), který se v Tajné kronice vyskytuje několikrát a mnoho překladatelů následuje zavádějící chybný doslovný překlad: “Pokud jde o novější překlady, opakují stejnou interpretaci jako předchozí, drží se totiž doslovného překladu mingského. Např. Dorjgotov & Erendo (2006) překládají do angličtiny *rotten tree-stumps / rotten tree stumps* (§196, §251), nebo *rotten logs* (§247, §272)” .

Rád bych upozornil také na sporná místa, jako existence ablativu “-**dača** / -**deče**, -**nača** / -**neče**, -**yača** / -**yeče** , -**tača** / -**teče**” v mongolštině, nebo citace Shiratoriho přepisu jako přepisu Sumyabaatarova, (“Sumyabaatar (1990, s. 254) vedle tvaru *düğüreñ* také udává tvar *duyürañ*”).

Předložená práce Ariela Laurencia Tacoronte je systematická, vědecky podložená a autor využívá širokého aparátu literatury. Plně odpovídá požadavkům na magisterskou závěrečnou práci, a lze ji hodnotit jako výbornou.

J. Lubsangdorji

V Praze 21.4.3013